

**ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД «ІНСТИТУТ «ХАРКІВСЬКА ШКОЛА
АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра Архітектури та урбанізму

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Спеціальність **191 “Архітектура та містобудування”**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри

архітектури та урбанізму

к. арх. _____ М.А.Пугачова

“ _____ ”

20 ____ р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи

на тему: Театрально-житловий навчальний комплекс у місті Харкові

Виконав: студент 3 курсу

за спеціальністю 191 “Архітектура та
містобудування”

Легейда Д.

Керівник: Целік М.

Харків – 2021

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Опис проєкту	4
2. Програма та місія проєкту будівлі	7
3. Висновки з дослідження і проблематика	10
4. Архітектурні рішення	11
5. Конструктивні рішення	13
6. Висновок	14
Список використаних джерел	15

ВСТУП

Дипломний проєкт присвячено новому підходу до формування території міста та новому типу будівлі. На відміну від попереднього періоду, з чітким функціональним розподілом територій на житлові (так звані «спальні»), ділові квартали, промислові райони і т. і., що було зумовлено концепцією створення комфортних умов для проживання людей, уникнувши у житловому районі забруднення від промисловості та шуму та суєти ділових кварталів; нова концепція полягає у змішуванні функцій. Це зумовлено по-перше, деіндустріалізацією міста, коли шкідливі виробництва йдуть з міста, і місто вже не живе промисловістю, виробляючи інший продукт не пов'язаний з промисловістю, і який не небезпечним при розташуванні виробництва поруч з житлом. По-друге, «спальні» райони утворюють занадто тихе нудне життя, що більш притаманне сільському життю і не відповідає запитам міста. Люди їдуть жити до міста за ради вражень, що калейдоскопом викидає їм місто і наповнює їх життя змістом. Якщо людина втомлюється, то вона на певний час їде з міста на море, або на дачу для відпочинку, але потреба у такому відпочинку у місті була занадто переоцінена. У мікрорайоні нема чого робити і людина їде до центру за враженнями перевантажуючи транспорт і центр. Тому зараз є потреба у створенні багатофункціональних мікрорайонів, які більш раціонально використовують та додають колориту у життя мешканців. Більш того, змішання функцій може відбуватись у одній будівлі, що додає ще більше щоденних вражень, яких не вистачає сучасній людині.

1. Опис проекту

У рамках проекту було запропоновано переосмислити існуючу забудову частини одного з існуючих мікрорайонів міста, розташованого між вулицями 23-серпня, Космонавтів та Сумгайтської і футбольним полем. Місця розташування існуючих будівель, за умовами проекту, не можна було змінювати, дозволялось тільки змінювати саму пляму забудови на 20 відсотків. Так само на 20 відсотків дозволялось змінювати будівельний об'єм існуючої будівлі. Треба було по новому підійти до функцій та призначення цього району, та обравши конкретну будівлю запропонувати нову будівлю з новими функціями. Було визначено три типи функцій, як для району, так і для будівлі. Це 40 відсотків житла, 30 відсотків комерційних функцій та 30 відсотків громадських. Якщо для району ці показники константні, то через механізм обміну функціями між членами групи дозволялось змінювати ці показники для конкретної будівлі, але мало лишитись не менше 15 відсотків для кожної з функцій.

Аналіз району показав, що район забудови знаходиться в межах одного зі «спальних» районів міста — «Павлове поле». Недалеко від району забудови знаходиться станція метро, а ще ближче розташовані автобусні та тролейбусні зупинки. Від проспекту Науки вздовж вулиці 23-серпня розташовано пішохідний бульвар, який закінчується зазначеним районом забудови, сама вулиця у цьому місці має перехрестя з вулицею Космонавтів з круговим проїздом. Навпроти центральної клумби розташовано кінотеатр. В районі використано рядкову забудову з переважною орієнтацією будівель вздовж вулиць 23-го серпня та Космонавтів з заходу на схід. Також є невеличкий дворик вздовж вулиці Сумгайтської утворений чотирма окремими домами. Також на цій вулиці розташовано будівлю АТС з великим господарським двором, яка зараз не працює. Саме будівлю АТС і було обрано для переосмислення і будівництва на її місці нової будівлі.

Було прийнято рішення будувати будинок-театр як навчальну школу (ВУЗ) для студентів, що навчаються театральному мистецтву, де б поєднувалось житло для викладачів і студентів зі сценою та всім необхідним, як з боку глядачів — фойє, кулуари, бар, так і з боку акторів — гримерні, місця для очікування акторів, місця для

розташування декорацій та реквізиту тощо. Також, треба передбачити навчальні класи, хореографічний клас, бібліотеку. Але навчання може відбуватись не лише у спеціально відведених приміщеннях, але й у всьому просторі будівлі — кімнатах студентів, кухнях, суспільному просторі, фойє, кулуарах, барі. У якості комерційного навантаження було обране ательє, яке б працювало як на театр, так і на мешканців району, шиючи для них костюми, для вечірок, балів, реконструкцій тощо.

Концепція цієї будівлі ґрунтується на трьох засадах. По-перше, це децентралізація, децентралізоване місто, причому, як з боку розповсюдження, винесення театрів та театральної діяльності за межі центру, так і децентралізація навчальної діяльності, відмовляючись від великих вузів, які або історично знаходяться в центрі міста, або у окремих кампусах на периферії. У першому випадку відокремлено процес навчання від міста, та студенти навантажують транспортні інфраструктури, в другому студенти взагалі відокремлені від життя міста. По-друге, це проживання студентів разом, та разом з викладачами, як частина навчального процесу, що практикується у деяких країнах, таких як Великобританія, США та інші. По-третє, залучення студентів до реальних проектів ще під час навчання. У даному випадку мова йде про вистави для мешканців району, що проводяться силами навчального закладу із залученням як викладачів, так і студентів.

З урахуванням відповідних вимог був здійснений обмін завдяки якому було змінено початковий розподіл функцій до 45% житла, 40 % громадських просторів і 15 % комерційних функцій. До житла відносяться квартири викладачів, кімнати студентів, спільні простори, такі як кухні, коридори житлової частини, до громадського простору відносяться сцена-глядвцький зал, фойє, кулуари, службові приміщення театру, навчальні класи, бібліотека. До комерційного простору відноситься ательє та бар. Зона фойє, кулуари та бар сумісно використовуються не тільки за прямим призначення, але й як виставковий зал, зал для показів одягу створеного в ательє, в цей час фойє можна віднести до комерційного простору, також ним користуються студенти та викладачі, а також, у час коли не проходить вистава, баром і фойє можуть користуватись пересічні громадяни. Вони можуть відвідувати

бар, ательє, слухати камерні концерти, спілкуватись з викладачами, студентами, чи запрошеними гостями. Таким чином фойє, кулуари і бар є зоною змішаного користування і односпайно не можуть бути віднесені до жодної з функції.

2. Програма та місія проекту будівлі

Дана будівля має сприяти якнайповнішому розкриттю здібностей студентів-театралів у процесі навчання, завдяки щільному їх проживанню між собою, та з викладачами, коли майже на кожному кроку може відбуватись навчальний процес, як формальний так, що особливо важливо, неформальний. Тобто, студенти та викладачі живуть там де навчаються. Також цьому сприяє залучення студентів до проведення реальних спектаклів з реальними глядачами, починаючи з епізодичних ролей для першого курсу до головних ближче до випуску. Окрім навчальних функцій, театр має задовольняти попит на видовищні дії з боку мешканців району розташування. Цей проект є «пілотним», що має показати шлях для вирішення проблем децентралізації, як видовищних функцій міста, так і навчальних. Він пропанує відхід від великих театрів, розташованих у центрі, до малих, камерних розпорошених по всім частинам міста, аби якнайщільніше покрити місто. Теж саме стосується і навчальних закладів, замість однієї будівлі куди з'їжджаються всі студенти і викладачі зі всього міста, ми отримаємо багато ВУЗів по всьому місту. Це можуть бути і окремі коледжі, одного університету, як у Оксфордському університеті; і конфедеративний університет де кожна з авторських театральних шкіл займає один такий будинок, але вони підписують спільну декларацію із зазначенням загальних принципів та стандартів навчання, спільно працюють над програмою, влаштовують обмін студентів та виїзні лекції й майстер-класи, утворюють спільну комісію для прийому випускних іспитів.

Для реалізації цих вимог проект передбачає сучасну динамічну сцену, яка є і глядацьким залом. Підйомні механізми панелей підлоги знаходяться у підвальному приміщенні, а механізми приводу декорацій, що спускаються згори розташовуються над залом на технічному поверсі. Також під стелею зали знаходяться колосники до яких можуть приєднуватись декорації, світильники тощо, що вимагає режисерський задум. У стіні зали що виходить у технічний двір (протилежна сторона до вулиці Сумгаїтської) розташовано портал вуличної сцени для проведення вистав під відкритим небом, тоді зал перетворюється на сцену, а глядачі розташовуються назовні на площадці яку зараз займає технічний двір і під якою передбачено паркінг на 50

машино-місце для мешканців цього та двох сусідніх будинків. Також на цей фасад виходять великі тераси, які використовуються мешканцями будинку та гостями, а також можуть слугувати додатковими сценами, як для постановочних вистав, так і для імпровізованих, демонструючи сцени життя, що також є театром.

Площа забудови становить **780 м²**, на противагу **750 м²**, що становила площа забудови попередньої будівлі.

Загальний об'єм будівлі становить **16 380 м³** (без урахування підвалу), з них **1872 м³** становить технічний поверх між третім і четвертим і розділяє будівлю на переважно публічну та переважно приватну частини. Похідний об'єм дорівнював **15 000 м³** (без урахування підвалу), 20% від якого становить **18 000 м³**. Тобто проект не вийшов за обмеження.

Загальна площа будівлі 5460 м².

1–3 поверхи

Площа зали за програмою становить 290 м². **Фойє** — 180 м². **Гардероб** — 20 м². **Кімната адміністратора** — 9 м². **Приміщення за сценою** — 100 м². **Кулуари з баром** — 180 м². **Тераса при барі** — 36 м². **Операторська** — 22 м². Два універсальних класи — 32 м². **Бібліотека** — 20 м². **Площа ательє** становить 232 м², з них 61 м² становить публічна зона. **Хореографічна зала** — 70 м². **Приміщення роздягалень та душових** — 20 м².

4–6 поверхи

Передбачено 30 **кімнат студентів** — 15 м², з яких три **для студентів з обмеженнями** — 21,5 м². Також 7 **квартир для викладачів**, з яких 2 двоповерхові. 7 **кабінетів викладачів** — 21 м². **Викладацька** — 45 м². 3 **кухні** — 31 м² на кожному з поверхів. **Пральня** — 31 м². **Замкнений суспільний простір**, що розташований на трьох поверхах — 135 м², та пов'язаний сходами всередині замкненого зовнішнього контуру, що дозволяє уникнути зайвому витоку шуму, а у поєднанні із тамбурами квартир та кімнат дозволяє одним студентам проводити вечірку, а іншим в цей час займатись або спати у себе в кімнаті. При кожному поверсі суспільного простору та кожній кухні і пральні розташовано **суспільну терасу** (36 м² при суспільному

просторі, та 27 м² для інших). Дві *лаунж-зони* — 56 м². Загалом 7 терас. При кожній квартирі розташовано *приватну терасу* (18 м² – 5 терас, 11 м², 4 м²).

3. Висновки з дослідження і проблематика

Дослідження території забудови показало, що це частина великого «сального» району міста Харкова. Головною вулицею, що обмежує район забудови з півдня є вулиця 23 серпня, вздовж частини якої розташовано бульвар та приміщення громадського користування. Ця частина поєднує станцію метро «23 серпня» з районом забудови. Бульвар закінчується перехрестям з круговим рухом і будівлею кінотеатру, що розташований у межах району забудови. Від цього перехрестя на північ відходить вулиця Космонавтів, що обмежує район забудови з заходу. З півночі район обмежено вулицею Сумгаїтською. Зі сходу кордон проходить по зовнішньому краю футбольного поля.

Із позитивних моментів слід відзначити, що район має добре озеленення.

Із негативних явищ: використано рядкову забудову, що на завжди відповідає сучасним нормам інсоляції. Район є «спальним» і не відповідає сучасним тенденціям розвитку сталого міста. Спроби вирішити нестачу робочих місць носять спорадичний характер, руйнують архітектуру забудови, використовують не дуже придатні для цього приміщення, або само будови. Сфера розваг представлено кінотеатром, більярдною, тренажерним залом, різними кафе, що є недостатнім для сучасного багатофункціонального району.

4. Архітектурні рішення

Площу забудови було змінено у межах 20%, що дозволялось проектом. Площу забудови було зменшено на 8 метрів вздовж вулиці Сумгайтської від житлового будинку по вулиці Сумгайтської 9. Це збільшило відстань між будинками до 21 метра. Також, була збільшена ширина будинку у поперечному напрямку перпендикулярно до вулиці Сумгайтської на 2,5 метрів до 15 метрів, що позитивно відбилося на розмірах і пропорції сцени (19,2x14,7 м), яка виступає одночасно і глядацьким залом.

Будівля складається з двох частин: нижньої з першого по третій поверх та підвалу, і верхньої з четвертого до шостого, між якими розташовано технічний поверх. Фасад розгорнутий до двору містить велику кількість терас, які є сценами життя. Окрім цього можуть використовуватись для вуличних спектаклів.

Ключовим елементом нижньої частини є сцена, вона же глядацький зал. Цей зал обладнано підйомними елементами підлоги, для утворення багаторівневої площини полу де розташовуються зони для глядачів та зони для акторів де розігруються міні сцени. Стіни покриті решіткою до якої кріпляться змінні панелі, які виконують дві функції, а саме — звукопоглинання або звуковидбиття у відповідності до режисерського задуму, утворюючи необхідні акустичні ефекти, а також виконують роль декорацій і замінюються у відповідності до вистави. Між виставами зберігаються у підвалі під фойє. Також можуть використовуватись перекидні панелі, що дозволяють швидко замінити декорації без ремонтування. Під стелею знаходиться решітка до якої монтуються декорації, що можуть опускатись (підійматись) до залу, світильники тощо. Механізми, що приводять до руху змонтовані на технічному поверсі.

У нижній частині розташовано переважно громадські та комерційні приміщення, окрім глядацького зал (сцени), розташовано фойє, яке доєднується воротами до глядацького залу і може бути як окремим простором для вистави, або частиною зали. Також його можна використовувати для презентацій, виставкових галерей, і воно функціонує з ранку до вечора, до закриття бару та ательє. На другому поверсі розташовано кулуари і бар. Кулуари умовно розбиті на два простори: музичну

частину і барну зону, з якої є вихід на терасу. На третьому поверсі розташовано ательє. Всі три поверхи глядацької групи поєднані парадними сходами. Крім цього існує три сходи типу СК1, двоє з яких поєднують всі поверхи до шостого включно, а ще одні є службовими, що поєднують 1–3 поверхи і використовуються ательє та для завантаження бару. У кожній з сходових клітин передбачено ліфтові шахти, у яких розташовано вантажно-пасажирські ліфти.

На четвертому–шостому поверхах розташовуються квартири викладачів (7 квартир), їх службові кабінети (по одному на викладача), викладацька, 30 кімнат студентів для одноосібного проживання. Кімната студента (15 м²) обладнана тамбуром-шлюзом (3 м²), санвузлом (3 м²), та власно житлова кімната (9 м²).

На кожному поверсі передбачено спільну кухню для студентів, а також кімнату для спільних дій, які поєднані сходами всередині замкненого контуру, таким чином, що утворюють замкнений об'єм на три поверхи. Цей об'єм є звукоізолюваним і може використовуватись студентами та викладачами у будь який спосіб, наприклад, для дискотек, спільних переглядів фільмів, вистав, занять спортом тощо. Кожна кухня та спільний простір мають вихід до відкритої тераси. На п'ятому поверсі розташоване приміщення пральні, що також є звукоізолюваним, і окрім прання може використовуватись, наприклад, для гри у пінг-понг. На четвертому і шостому поверхах розташовуються лаунж-зони.

Всі приміщення четвертого – шостого поверхів поєднуються коридорами, та мають доступ до обох сходів типу СК1.

5. Конструктивні рішення

Конструктивно будівля ділиться на дві частини — нижню з першого до третього поверху та приєднаний до них підвал та верхню з четвертого поверху до шостого між якими розташовано технічний поверх. Використання технічного поверху зумовлено необхідністю перекрити великі простори над сценою-глядацьким залом, фойє та кулуарами, та хореографічним залом, а також звести каналізацію верхніх житлових поверхів до кількох стояків, що проходять скрізь перші три.

У нижню частину встановлюються залізобетонні колони від підвалу до стелі третього поверху на які встановлюються ферми у поперечному напрямі на рівні технічного поверху. На ці ферми спираються ферми в повздовжньому напрямку. Шаг колон у повздовжньому напрямку змінний 9500 мм, 6750 мм, 6250 мм, 20000 мм, 9500 мм. У поперечному відступає від вісі зовнішньої стіни на 3000 мм, та відстань між колонами становить 9000 мм. Дивись мал. 1.

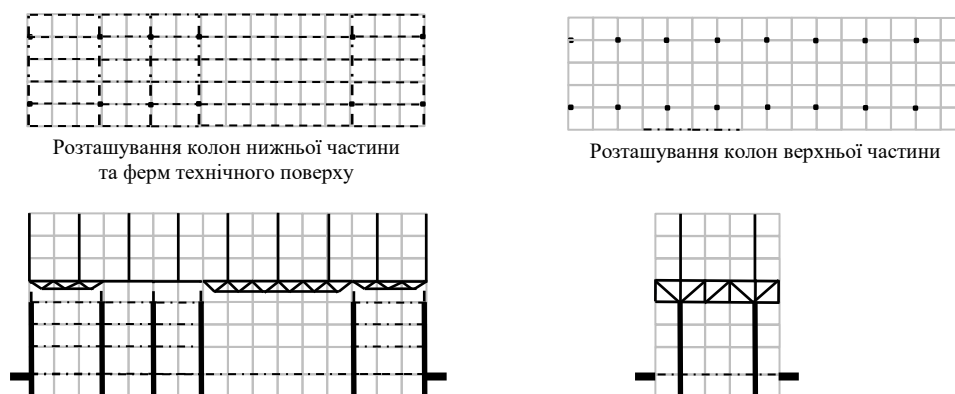

Рисунок 1 — Схема розташування колон та ферм

Несучі колони верхньої частини розташовуються з регулярним шагом 6500 мм по довгій стороні, а по короткій на 3000 мм відступають від вісі зовнішньої стіни та мають відстань між двома рядами колон 900 мм.

Зовнішні стіни не є несучими і виконуються з цегли.

6. Висновок

Виконане завдання дозволило утворити універсальне рішення для забезпечення повного навчального процесу, з урахуванням децентралізації навчального процесу, ущільнення процесу отримання знань, та уникнути зайвого переміщення студентів і викладачів містом. Поєднання навчального процесу з діючим театром вирішило, як проблему набуття студентами відповідних акторських навичок, та адаптації їх до існуючого театрального життя, так і проблему децентралізації розваг на прикладі доступності до театру. Запропоноване рішення, показало, що існує хоча б одне рішення цієї проблеми, яке може бути тиражоване на все місто.

Дана інституція може бути окремою школою, філіалом великого університету, або частиною конфедеративного університету. У будь якому виді це вирішує основні проблеми з децентралізації навчання і децентралізації театрального життя. Театр стає ближчим до людей, студенти не є відірваними від реального життя.

Список використаних джерел

1. ДБН Б.2.2-12:2019 "Планування і забудова територій".
2. ДБН В.2.2-9:2018 Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення.
3. ДБН В.2.2-25-2009 «Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)».
4. ДБН В.2.3-4:2015 Автомобільні дороги. Споруди транспорту.
5. ДБН В.2.3-15-2007 «Споруди транспорту. Автостоянки й гаражі для легкових автомобілів».
6. ДБН В.1.1-7:2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги
7. Александров П.А., Архангельская З.Е. и др. Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений: Учебник для ВУЗов. – М. : Стройиздат, 1970. – 303 с.
8. Маклакова Т.Г. Архитектура гражданских и промышленных зданий: Учебник для ВУЗов. – М.: Стройиздат, 1981 – 368 с.
9. Ковшевацкий К Жить, работать, отдыхать. Что такое mixed-use?
[Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу:
<https://pragmatika.media/zhit-rabotat-otdyhat-chto-takoe-mixed-use>.
10. Иконописцева О. Г. Современные подходы в проектировании многофункциональных жилых комплексов в выпускных квалификационных работах на архитектурных специальностях / Иконописцева О. Г. — Оренбург: ФГБОУВО Оренбургский государственный университет, 2016 — С. 532–537.
URI: <http://elib.osu.ru/handle/123456789/1591>